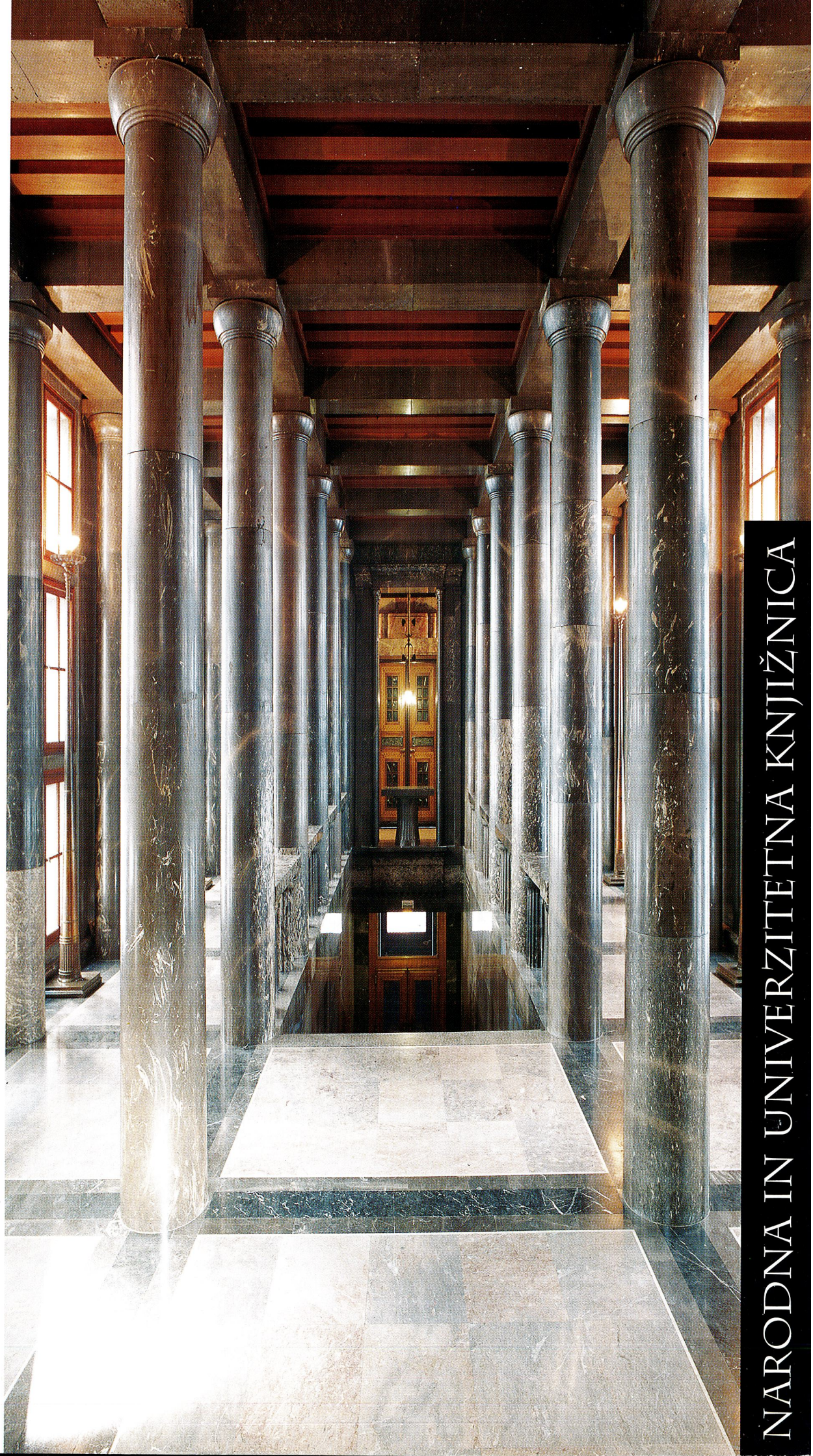

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

10

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

oktober 2000

Knjižničarske novice 10(2000)10
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (061) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenska Jakac-Bizjak*
Glavna urednica: *Jelka Kastelic*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Pleško, d.o.o.

Naklada: 665 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

IN MEMORIAM

V SPOMIN TOMU MARTELANCU

Bogat življenjski portret Toma Martelanca, novinarja, urednika, politika, komunikologa, profesorja, bibliotekarja in ravnatelja NUK se je oblikoval v več delovnih področjih, vse pa je povezovalo njegovo svetovljanstvo in razgledanost, pokončnost, neuklonljiva vztrajnost in sistematičnost ter predanost stroki.

Rodil se je leta 1928 v Ljubljani. Že v mladih letih, se je občutljivo odzival na vojni čas, ki ga je živel: prežemalo ga je narodno prebudništvo ter uporništvo zoper fašizem, nacizem in socialne krivice. Leta 1947 je končal gimnazijo v Ljubljani, pet let kasneje pa diplomiral na Novinarsko-diplomatski visoki šoli v Beogradu. Zaposlil se je kot novinar na Radiju Slovenija, kjer se je izkazal kot odlični komentator-urednik zunanjepolitičnega uredništva, nato je postal dopisnik jugoslovanske radiotelevizije v Londonu, leta 1963 je bil imenovan za glavnega urednika mlade slovenske televizije. Tako je Tomo Martelanc v manj kot desetih letih napredoval od novinarja začetnika do glavnega urednika TV Slovenija. Odlikovala ga je briljantnost radijskega in televizijskega nastopa, utemeljenost in pretehtanost. V svojem novinarskem obdobju je napisal nekaj tisoč člankov, komentarjev, reportaž, poročil in intervjujev za RTV Slovenija, druge jugoslovanske RTV, za Delo, Večer, pokrajinske časopise, Borbo, Vjesnik, Tanjug, BBC, CBS, belgijsko RTV in druge medije. Za svoje novinarsko delo je prejel dve Tomšičevi nagradi (1957 in 1976 leta).

Tomo Martelanc je bil s sedemintridesetimi leti imenovan za ministra za prosveto in kulturo v takratni slovenski vladi. Njegovo pokončnost in nepopustljivost, so spoštovali tudi tisti, ki sicer niso bili naklonjeni preveč svetovljanskemu, svobodomiselnemu in samozavestnemu mlademu ministru. Konec šestdesetih je bil eden od pobudnikov ustanovitve ter nato dolgoletni spiritus agens "Tiskovnega sveta", ki je imel pomembno vlogo pri demokratizaciji slovenskih medijev.

Po burnih dogodkih slovenske pomladi na prehodu v sedemdeseta leta, katerih aktivni udeleženec je bil, je življenjska pot Toma Martelanca zanesla v visokošolske in znanstvene sfere. Z vsem srcem se je posvetil pedagoškemu in strokovno-znanstvenemu delu na Fakulteti za družbene vede. Bil je med ustanovitelji novinarskega študija. Kot visokošolski predavatelj v letih 1970 do 80 je bistveno vplival na generacije mladih novinarjev, ki so danes nosilni stebri vseh pomembnih medijev v Sloveniji.

"Izhajam iz spoznanja in prepričanja, da je NUK izredno ugledna kulturna, vzgojno-izobraževalna in znanstvena ustanova, ki črpa navdih za svojo dejavnost v več kot dvestoletni tradiciji, v zelo razvejani dejavnosti, kot slovenska nacionalna knjižnica in kot republiška matična knjižnica pa tudi kot osrednja knjižnica ljubljanske univerze. V celoti se zavedam, da stojijo pred NUK nemara najzahtevnejše naloge od njene ustanovitve." je zapisal Tomo Martelanc, ko je leta 1980 postal ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice. V dvanajstih letih vodenja slovenske nacionalne knjižnice ima neprecenljive zasluge predvsem pri mednarodni afirmaciji slovenske nacionalne knjižnice (ki je bila pomemben in rani znanilec samostojne Slovenije); pri pripravah na izgradnjo

nove knjižnične stavbe NUK, še posebej, pri izboru lokacije in izpeljavi zahtevnega javnega natečaja za izbor projekta; pri prezentaciji doma in v svetu zakladov slovenske nacionalne knjižnice; pri strokovnem izobraževanju bibliotekarjev; pri oblikovanju slovenske zakonodaje na področju knjižničarstva. Prav dejstvo, da je bil Tomo Martelanc vključen v samo jedro mednarodnega znanstvenega sodelovanja, je prispevalo, da je že davnega 1981 leta pripravil in vodil vsedrjavno posvetovanje o avtomatizaciji v knjižničarstvu, kar je bil začetek, ki je konec osemdesetih let uvrstil Slovenijo, z uvedbo računalniško podprtega kooperativnega bibliografskega sistema, med knjižničarsko informacijsko razvite države. To so samo nekateri njegovi najpomembnejši prispevki v razvoju vloge slovenskega knjižničarstva in NUK-a, ki je kljub skromnim pogojem za delo, v času Toma Martelanca, opravljal svojo polno vlogo pomembne nacionalne institucije. Za svoje delo na področju knjižničarstva je prejel Čopovo diplomo.

Široka je tudi njegova strokovna znanstvena publicistika: bibliografija Toma Martelanca obsega veliko število strokovnih člankov s področja komunikologije, novinarstva ter bibliotekarstva. *"Kako v korak s časom?"*, *"Ali bo knjižnica preživela v svetu elektronike"*, *"Računalniki v knjižnicah"*, *"Nadaljnje uveljavljanje knjige"* - to so le nekateri najbolj značilni naslovi njegovih strokovnih prispevkov, ki kažejo temeljno skrb za razvoj slovenskega knjižničarstva.

Tomo Martelanc je bil eden najpomembnejših kulturnih in znanstvenih ambasadorjev Slovenije v mednarodnih znanstvenih, komunikoloških, novinarskih, televizijskih, izobraževalnih in bibliotekarskih srečanjih od leta 1963 pa do sredine devetdesetih let! Udeležil se je več generalnih konferenc UNESCO, bil je

vodja državnih delegacij, referent in predsedujoči na mnogih UNESCOvih posebnih konferencah in strokovnih srečanjih. Tomo Martelanc je bil mednarodno priznan strokovnjak, konzultant in predavatelj za področja radiotelevizije, satelitskega komuniciranja, raziskovanja množičnega komuniciranja, izobraževanja novinarjev, pravice do komuniciranja, mednarodne informativne ureditve ter bibliotekarstva. Bleščeče, z njemu lastno samozavestjo, je predstavljal svojo domovino v mnogih mednarodnih organizacijah: kot so UNESCO, AIERI, Mednarodno združenje za komuniciranje (ICA), Mednarodni inštitut za komuniciranje (IIC), Evrovizija, Mednarodni center za visokošolsko izobraževanje, IFLA in druga mednarodna združenja bibliotekarjev. Med drugim je bil podpredsednik mednarodnega združenja za raziskovanje množinih komunikacij (1980-88) in dolgoletni član Sveta IIC. V več kot tridesetih letih mednarodnega nastopanja je bil aktiven udeleženec nekaj sto mednarodnih konferenc in srečanj, pripravil je prek sto referatov ter pustil neizbrisno sled med znanstveno, novinarsko in bibliotekarsko mednarodno javnostjo. Ni srečanja v UNESCO ali na področju bibliotekarstva, kjer številni predstavniki iz vseh delov sveta vsako leto znova ne bi naročali pozdrave in dobre želje za njihovega dolgoletnega spoštovanega sodelavca in prijatelja Toma Martelanca. Navezal je prijateljske vezi z mnogimi najuglednejšimi državljani sveta: med njimi so bile tudi zgodovinske osebnosti kot Olaf Palme.... Tomo Martelanc se je zavedal pomena svoje mednarodne dejavnosti, zato je vztrajal in se razdajal, čeprav to njegovo neprecenljivo delo, mnogokrat ni naletelo na ustrezno razumevanje in vrednotenje v domačem okolju. Toda Tomo Martelanc je videl dlje, že pred skoraj štiridesetimi

leti je vedel, da je za njegovo domovino še kako pomembna mednarodna afirmacija v mednarodnih vladnih in nevladnih organizacijah. Za zasluge je prejel državno odlikovanje Red zaslug za narod s srebrnimi žarki.

Tomova ustvarjalnost se je nadaljevala tudi po upokojitvi leta 1992: tesno je sodeloval z NUK (nenadomestljiva je bila njegova podpora knjižnici v najtežjih trenutkih; pripravil je pomembno mednarodno posvetovanje; vodil je izobraževanje bosanskih bibliotekarjev, v organizaciji NUK-a in UNESCO-a); posvetil se je svojim hobijem in študiju. Do zadnjih dni je ostal zvest motu, ki ga je zapisal Georg Bernard Shaw: *"Pravica do znanja je kot pravica do življenja!"*

Za vse nas v NUK-u je najtežje spoznanje, da sodelavca, prijatelja in vzornika Toma Martelanca ni več, da ne bo več njegovih tovariških in pretehtanih nasvetov, modrosti, izkušenj in znanja, ki nam je bilo v dragoceno oporo. Njegova smrt je nenadomestljiva izguba, a s svojim delom in zelo pomembnim prispevkom mednarodnemu ugledu Slovenije, razvoju komunikologije in bibliotekarstva bo živel naprej!

Lenart Šetinc

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

OKROGLA MIZA O POLOŽAJU POKRAJINSKIH KNJIŽNIC V KRANJU

40-letnica Osrednje knjižnice Kranj nam je prišla prav, da smo odstrli delček problema, ki so mu včasih rekli študijske knjižnice, sedaj knjižnice II. tipa, predlog novega knjižničarskega zakona pa govori o nas kot o možnih osrednjih območnih knjižnicah s posebnimi nalogami za širše območje. K razgovoru nismo povabili ljubljanskih knjižnic, ki po številu prebivalstva v svojem zaledju izpolnjujejo pogoje za II. tip, in to ne zato, ker bi kolege hoteli prezreti, ampak ker smo želeli nastopiti v postavi, ki si je po preteklosti, notranji organizaciji in vlogi v okolju čim bolj podobna, tako da se čim lažje artikulira tudi navzven. Ravno ta artikuliranost nam je do sedaj pri skoraj vseh knjižničarskih nastopih v javnosti manjkala, zato se nas praviloma otepajo politiki, uradniki vseh strok in stopenj, vse prepogosto pa tudi mediji. Tudi nismo želeli govoriti o naših problemih kar počez; naš osrednji motiv je bil spregovoriti o problematiki prostora oz. gradnje, o ostalem pa le v toliko, kolikor je v povezavi z načrtovanjem in kasneje obratovanjem objekta.

Dr. Silva Novljan je na začetku podala primerjavo, kako ta tip knjižnic načrtujejo in gradijo knjižničarsko razvita okolja in kako pri nas. Nekaj naših knjižnic se lahko brez zadrege primerja s tujimi, tudi Nova Gorica, je pa za knjižničarsko razvite države značilna precej višja kvaliteta tim-

skega dela že v fazi projektiranja, več ujetosti stroke in oblikovanja, smisel za praktičnost in uporabnika ter hitrejši tempo gradnje.

V nadaljevanju so o svojih izkušnjah spregovorili direktorji knjižnic Rajko Slokar, Andreja Pleničar in Jože Vugrinec. Orisali so svoje projekte, ki so v različnih fazah (knjižnica v Novi Gorici že v celoti obratuje, Novo mesto je sredi posegov, Murska Sobota pa še v fazi projekta). Kljub temu, da je vsako mesto zgorodba zase, so se graditelji vendarle ujeli v naslednjem:

- Knjižnica mora biti namensko grajen objekt in nikakršno reševanje kulturne dediščine skozi knjižnico. To je preveč živ in fleksibilen organizem, da bi brez škode za dejavnost prenesel kakšne večje historično-konzervatorske omejitve.
- Sodelovanje med knjižničarsko stroko in ostalimi odločilnimi dejavniki gradnje je praviloma premalo kvalitetno. Zgradbe na eni strani preveč trošijo zaradi oblikovnih zahtev, po drugi strani pa prostori niso vselej zasnovani praktično in fleksibilno. Lokalne oblasti zaradi svojih interesov večkrat izsiljujejo prostorske rešitve, ki strokovno niso sprejemljive, stroka pa mora popustiti zaradi argumenta moči.
- Investicijski plani so praviloma podcenjeni zato, da se poseg začne, potem pa se investicija začne vleči tako, da utegne objekt zastarati že v času nastajanja. Nasploh je čas med idejnimi projektom in realizacijo predolg, n. pr. v Novem mestu je idejni projekt nastal leta 1986, gradnja pa se je formalno začela leta 1996.
- Investicijskemu načrtu bi moral biti dodan tudi načrt finančnih pristojnosti in poslovanja objekta. Po gradnji se namreč vodstvo

knjižnice znajde pred novim bremenom; kako pristojne prepričati, da nov objekt potrebuje tudi novo kadrovsko in finančno konstrukcijo.

Lidija Majnik iz Ptuja se razprave očitno zaradi priprav na otvoritev novih prostorov ni udeležila. Po svoje je bila to škoda, ker gre za izkušnjo pri adaptaciji grajskega kompleksa za potrebe knjižnice.

Evgen Koštial, Majda Kotnik Verčko in Janko Germadnik smo v nadaljevanju na kratko orisali naše vizije prostorskih rešitev v Kopru, na Ravnah in v Celju s poudarkom, v kateri fazi se kdo nahaja.

Gostitelju okrogle mize g. Anatolu Šternu in podžupanu Mestne občine Kranj, g. Kadojeviču smo namenili posebno pozornost, saj naj bi naša okrogla miza med drugim tudi razrešila njihove strokovne dileme in podprla prizadevanja za prostorsko rešitev Osrednje knjižnice Kranj.

Razgovora sta se udeležila tudi mag. Jelka Gazvoda, svetovalka za knjižničarstvo pri ministrstvu za kulturo in g. Janez Mežan, predsednik parlamentarnega odbora za kulturo, šolstvo in šport. Z njima je okrogla miza pridobila še dodatne praktične razsežnosti, saj nismo govorili le prepričani prepričanim. Gospe Gazvodi smo naslovili zlasti dve pobudi:

- Ministrstvo naj ne bi sofinanciralo nobene gradnje, ki nima potrdila o pristanku ustreznega strokovnega organa knjižnice in Državne matične službe;
- funkcije pokrajinskih knjižnic naj bodo v prihajajoči zakonodaji formulirane tako, da jih bo mogoče smiselno uporabljati pri prostorskem načrtovanju.

Gospod Mežan je postopek sprejemanja knjižničarskega zakona orisal skozi svojo parlamentarno prakso.

Akterji te okrogle mize si najbrž nismo delali iluzij, da bomo te prob-

leme rešili v Kranju. Zelo utrujen toda zadovoljen sem zapuščal Renesansčno dvorano Mestne hiše v Kranju in razmišljal o nas. Uspelo pa nam je, da smo o problematiki urejeno spregovorili in dali naslovnikom jasno oblikovane pobude. Tako urejene in strnjene vrste v javnosti knjižničarji že lep čas nismo imeli. Razvoj naše stroke je podoben tolčenju po skali. Le-ta ne počí od stoprvega udarca ampak zaradi stotih udarcev prej. Pričakovati takojšnje rešitve je neumnost, še neprimerno večja napaka pa bi bila odnehati.

Janko Germadnik

S POTUJOČO KNJIŽNICO MED PORABSKE SLOVENCE

Že precej časa pred tem, preden je Pokrajinska in študijska knjižnica v Murski Soboti prišla do novega, sodobnega bibliobusa (to pa se je zgodilo maja letos), je v knjižnici živel ideja, da bi taka nova potujoča knjižnica začela izposojati knjižnično gradivo tudi v Porabju na Madžarskem, kjer južno od reke Rabe in severno od prekmurskega dela slovensko-madžarske meje v nekaj vaseh (Gornji in Dolnji Senik, Števanovci, Sakalovci, Slovenska ves, Verica in v še nekaterih, manjših) in v njegovem središču Monoštru živi - družno z Madžari in Nemci - približno 4000 Slovencev. Soboški knjižničarji bi se z bibliobusno izposojajo slovenskih knjig in drugega gradiva tako namreč pridružili vsem tistim, ki v tem zahodnem kotičku madžarske države skušajo ohranjati slovenski jezik in slovenskega človeka. Zato smo takoj, ko se je začel pripravljati program sodelovanja na področju izobraževanja, kulture in znanosti med obema državama, posredo-

vali to našo zamisel /skupaj z utemeljitvami/ Ministrstvu za zunanje zadeve Republike Slovenije in madžarski ambasadi v Ljubljani in pri obeh naleteli na dober odziv. Program med državama je bil podpisan v mesecu novembru v lanskem letu (njegov točen naslov se glasi: Program sodelovanja v izobraževanju, kulturi in znanosti med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Madžarske v obdobju 2000-2003); v svojem V. poglavju, ki nosi naslov Manjšinsko kulturno sodelovanje, v 48. členu prinaša tudi naše "izvajanje bibliobusne izposoje knjižničnega gradiva za slovensko manjšino v Porabju".

Omenjeni program s prej navajanim členom pomeni potemtakem osnovo za naše poskusno delo s potujočo knjižnico med porabskimi Slovenci.

Bibliobus bo namreč v Porabje vozil pol leta poskusno, čeprav so mu madžarske oblasti dovolile prestop meje kar za eno leto, to je do meseca septembra 2001. Pri dogovarjanju z madžarskimi carinskimi organi nam je bil v veliko pomoč konzulat Republike Slovenije v Monoštru. Za prestop meje bo tako pri madžarski carini kot tudi pri naši vsakokrat potreben le seznam prepeljanega (in izposojenega) gradiva, in nič drugega. To pa seveda ne bo težko napraviti, posebej od takrat naprej ne, ko bo vozilo premoglo tudi računalniško opremo, za katero pa nam žal - še do tega časa od Ministrstva za kulturo ni uspelo dobiti potrebnega (in obljubljenega) denarja.

Če bosta obisk in izposoja vsaj približno taka, kakršna sta bila, ko je pred dnevi prvič izposojal v dveh največjih porabskih vaseh - na Gornjem Seniku in v Števanovcih - in v mestu Monošter, in če bo vedno vsaj približno tako sprejet, kot je bil prvič (gl. sestavek Danice Koštrica Prva pot soboškega bibliobusa na

Madžarsko), potem bo njegova 14., t. i. porabska proga, postala stalna. Pa ne samo to, morda se bo celo podaljšala, morda bo speljana do še katere porabske vasi. Ob prvem obisku 20. septembra je bilo namreč na treh bibliobusnih izposojevališčih izposojenih nekaj nad 220 enot gradiva, v našo potujočo knjižnico pa se je nanovo vpisalo natanko 80 - in to zvečine mladih - porabskih bralcev.

Ob naslednjih obiskih se bomo trudili pridobiti tudi srednješolsko mladino in starejše ljudi. Če bomo uspeli tudi pri tej, odrasli populaciji uporabnikov naše potujoče knjižnice v Porabju, bo to pomenilo pravi podvig v zgodovini Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota in v slovenskem potujočem knjižničarstvu nasploh.

Jože Vugrinec

PRVA POT SOBOŠKEGA BIBLIOBUSA NA MADŽARSKO

Po dolgotrajnem prizadevanju vseh zaposlenih v murskosoboški knjižnici se je na njihovo veliko veselje in v zadovoljstvo porabskih Slovencev končno zgodilo - soboški knjižničarji so uspeli pripeljati med slovenske rojake v Porabju "knjižnico na potáčaj", kot je potujočo knjižnico ob prvem srečanju porabskih otrok z njo slikovito poimenoval Jože Vugrinec, ravnatelj Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota.

V sredo, 20. oktobra 2000, smo namreč vodja knjižnice, trije knjižničarji in jaz kot študentka praktikantka v tej knjižnici - "opremljeni" s knjigami in dobro voljo - ob osmi uri zjutraj z bibliobusom prečkali slovensko-madžarsko mejo. Novi sobo-

ški bibliobus, založen s približno 5000 enotami gradiva, so na drugi strani pričakali: župan Gornjega Senika (po madžarsko se vas imenuje Felsőszölnök) Martin Ropoš, novinarka za slovenski program madžarske televizije Ibolya Dončec iz Sombotela (Szombathely) in seveda snemalec te televizije. Po dokaj hitro urejenih formalnostih smo se odpravili proti našemu prvemu postanku - Gornjemu Seniku. Ko smo ob devetih prispeli, nas je tam čakalo še nekaj novinarjev, ki so z iskrico v očeh opazovali prihod bibliobusa. Še bolj pa so bili nad njim navdušeni otroci iz gornjeseniške osnovne šole in vrtca, ki so bili prvi, a tudi najštevilnejši porabski uporabniki soboške potujoče knjižnice. Odrasle obiskovalce bi namreč lahko naštela na prste obeh rok, morda niti to ne.

Po približno dveurni izposoji smo se odpravili do naslednjega izposojevališča, to je v Števanovce (Apátistvánfalva), na koncu pa smo se ustavili še v Monoštru (Szentgottárd) pri prvi osnovni šoli. Tudi na teh dveh postajališčih so na bibliobus prihajali večinoma le osnovnošolski otroci, bodisi ker starejši o novosti niso bili zadosti informirani ali pa so preprosto na take vrste bus pozabili. Ob naslednjih obiskih bi bilo vsekakor potrebno, da bi za obisk knjižnice in izposajo gradiva pridobili, navdušili tudi starejše ljudi. Sicer pa bodo rezultati akcije vidni šele po določenem času. Za začetek je lep dosežek že to, da smo omogočili Slovincem, živečim v Porabju, stik s slovensko besedo. Čeravno so bile na bibliobusu tudi madžarske knjige, jih bodo knjižničarji postopoma izločali in tako uporabnike navajali na slovensko gradivo.

Nova "proga" soboške potujoče knjižnice predstavlja tudi izziv za nas mlade - bodoče knjižničarje, saj je to, da je soboška knjižnica z bibliobusom prestopila državno mejo -

kolikor vem - prvi poskus take vrste v Sloveniji. Prizadevati si bomo morali, da bi bilo tovrstnih poskusov čim več.

Danica Koštrica

PRISPEVKI KNJIŽNIČARJEV IZ DRUGIH DRŽAV

To je nova rubrika, ki smo jo poimenovali "*Prispevki knjižničarjev iz drugih držav*". V njej bomo občasno objavljali prispevke, ki nam jih pošljejo knjižničarji iz tujine in obravnavajo različna področja knjižničarstva, ki so zanimiva za širši krog bralcev pri nas. Prispevke bomo objavljali v originalu (brez prevodov), ker za prevajanje ponavadi zmanjka časa, ker so to pogosto že prevodi iz tujih jezikov, etc. Upamo, da boste prispevke vseeno radi prebirali.

Kot prvi objavljamo prispevek, ki nam ga je poslala kolegica Neda Ćukac iz Cobiss Centra v Sarajevu in obravnava posledice prodaje dragocene knjižnične zbirke v Veliki Britaniji.

KEELE MOŽE LI SE POVJEROVATI?¹

Skandal oko prodaje skupocijene kolekcije iz jedne biblioteke

Potreban vam je novac za finansiranje vaše biblioteke. Vi ga nimate? Šta da se radi? Uzmite praktičan metod iz Keele-a: prodajte vaše rijetke i skupocijene kolekcije.

Zaista Univerzitet u Keele-u je pronašao ovo jednostavno, brzo i efikasno rješenje. Kad se to događalo došlo je do nagle plime protesta, kako nacionalnih tako i međunarodnih. I to ne samo bibliotekara nego prema obavještenjima i novinara i velikog djela javnosti što se manifestovalo njihovim gnjevom. Izazivajući ovaj neposredan skandal, u Keele-u su stvoreni mnogobrojni problemi u upravljanju fondovima jedne biblioteke, bez jasnog pronalaska obostranog rješenja koje bi bilo pravo i koje se u ovom slučaju očekivalo.

U toku 1968, Univerzitet u Keele-u je dobio na poklon jednu izuzetnu kolekciju od 1.400 starih knjiga, rukopisa i dokumenata. Donator je bio Charles Turner (1886-1973), dugogodišnji funkcioner Škotskog ureda za obrazovanje (Scottish Education Office), strastveni skupljač knjiga, i starih znanstvenih rukopisa čemu je posvetio čitav svoj život, svu svoju energiju i svoj novac za kupovinu starih knjiga i znanstvenih rukopisa, često vrlo rijetkih i skupocijenih iz oblasti matematike, fizike, geodezije i astronomije koje prikazuju razvoj znanosti. Charles Turner je izabrao Univerzitet u Keele-u kome je zvanično donirao svoju kolekciju. Kada je na ceremoniji priređenoj njemu u

¹ Keele l'eût cru? Le scandale de la vente d'une collection précieuse par une bibliothèque. Bulletin des bibliothèques de France, 45(2000)2, pp 122-125.

čast, dobio naziv počasni Master Art od princeze Margaret-e lično, postao je i počasni član Univerziteta. Ovom kolekcijom vrlo impresivnoj po količini i kvalitetu, Univerzitet u Keele-u je dobio još oko 200 vrlo starih knjiga pa je ta kolekcija nazvana "*With Turner collection*".

Neprocijenjiva vrijednost ove kolekcije je omogućila da Keele dobije subvenciju od Laverhulme Fondacije da bi se znanstveno katalogizirali ovi fondovi, što je uradila Suzan Hill. A u 1988. Keele je dobio drugu subvenciju od 10.000 funti od Britanske biblioteke da bi se restaurirao povezan na ovim knjigama.

Tačno trideset godina kasnije, jendnog novembarskog dana 1998., profesor John Deniss, član Britanskog društva za historiju matematike (British Society for the History of Mathematics-BSHM) želio je da pogleda neke knjige iz kolekcije Turner: *nemoguće*, dobio je odgovor, *ove knjige su prodate*. Tako je slučajno došlo do "skandala" i počela je polemika. Ova prodaja, koju je Univerzitet uradio i čuvao kao tajnu, objelodanjena je najprije na prvoj stranici dnevnih nacionalnih novina što je izazvalo skandal kod većeg djela javnosti koja je bila svjedomom ove "afere". Profesionalni časopisi, iz bibliotekarstva, matematike i fizike su željeli da se to digne na još viši nivo. Krajem decembra 1998. Daily Telegraph, Times Higher, Independent, BBC Online Network i mnogi drugi počinju da se bore smatrajući tu prodaju knjiga trostrukim skandalom: prvo jer je Univerzitet u Keele-u prodao kolekciju Turner i "*With Turner collection*"; drugo jer je nije najprije ponudio nekoj drugoj biblioteci ili univerzitetu, nego je ponudio odmah privatnoj osobi; i na kraju jer je ona prodana, ne samo pod spornim uvjetima nego po cijeni koja ne odgovara njenoj stvarnoj vrijednosti.

Nekoliko pitanja vezanih za poklon

Na početku, potrebno je postaviti pitanje da li je ova prodaja bila legalna? Prema Allan Foster-u, direktoru službe za informacije i bibliotekaru Univerziteta u Keele-u ova prodaja je sasvim legalna. Treba najprije razmotriti ovaj slučaj. Nikakav zakon u Velikoj Britaniji ne spriječava da jedan javni univerzitet prodaje kolekcije iz svoje biblioteke (ili drugo naslijeđe) čak i ako se radi o izuzetno historijski vrijednim kolekcijama. Ne samo da se jedan poklon može prodati jer je to neka vrsta vlasništva univerziteta, nego kolekcije kupljene javnim novcem, kao što je bio slučaj sa "*With Turner collection*" može se takođe prodati.

Takvo stanje stvari je izazvalo skandal kod jedne grupe nastavnog osoblja, među kojima je Hugh Torrens, profesor na Univerzitetu Keele i dugogodišnji predsjednik Britanskog društva za historiju znanosti (British Society for the History of Science) koji to smatra križarskim ratom protiv onoga što se smatra da je sramota za jedan britanski univerzitet i njegovu cijelu zajednicu pa čak i za Veliku Britaniju. Pedesetak obavještenja je napisao Chris-u Smith-u, Ministru za kulturu, medije i sport u kojima je zahtijevao intervenciju. Uvijek je dobijao isti odgovor da je prodaja legalna, i da je "*Ministru je veoma žao, ali se tu ništa ne može učiniti*".

Druga stvar odnosi se na zakonske propise o prodaji: da li javna rasprava ima mjesta na univerzitetu i da li je odluka o prodaji primjerena ovoj raspravi? Da, odgovara Allan Foster: rasprava o ovom predmetu je bila na dvije instance na univerzitetu, u Senatu i u Savjetu, u maju i junu 1998. Savjet je objavio da se 26. juna glasalo pozitivno o prodaji sa 14 glasova za, a protiv je bilo 8. Ono što Allan Foster nije rekao, je činjenica da je prije toga Senat gla-

sao, suprotno, da bi blokirao takav pokušaj, a Savjet je čak pristao da svoj pozitivan glas još jednom razmotri sa osobama koje su kvalificirane za to i ponudi moguće opcije u vidu nekog amandmana. Ali, deset dana kasnije knjige su već bile otpremljene...

Treća stvar da potsjetimo: ako već zakon nije mogao spriječiti univerzitet, zar ni mišljenja ljudi koji poštuju etiku to nisu mogla zaustaviti? Sigurno je da je to bio plan koji se protivio prodaji, a koji u prvom redu pretstavlja Hugh Torrens, za koga je ova prodaja *"jedan amoralan čin od jedne javne institucije i ujedno zaprepašujuća priča"*. Da li se ima pravo prodavati poklon zapitao se još Hugh Torrens? "Da", odgovorio je Allan Foster koji je precizirao da Charles Turner nije postavio ograničavajuću odredbu, kojom se zabranjuje prodaja njegovog poklona. *"Naravno da nije"* odgovorio je Hugh Torrens, ako Charles Turner nije zaključio takvu odredbu, nije mu moglo pasti na pamet da bi Keele mogao jednog dana prodati njegov poklon. Jednostavna konstatacija zdravog razuma.

Četvrta stvar je pitanje zakonskih i moralnih problema, da li su ovi dokazi o prodaji uvjerljivi? Allan Foster tvrdi da sredstva koja su namijenjena njegovim službama nisu dovoljna i ne omogućavaju da se ispune kako sadašnji tako ni budući zadaci, posebno u oblasti elektronskih informacija. Zato je bio prinuđen da traži rješenje. A rješenje je našao u prodaji kolekcije Turner. Prema njegovom mišljenju sve knjige iz ove kolekcije već se nalaze u drugim engleskim bibliotekama koje su pristupačnije (London, Cambridge, Manchester...).

Osim toga ova kolekcija se malo koristila. Prodaja je prema Allan-u Foster-u dakle opravdana isto toliko koliko zabilješke Newton-a ili njego-

ve magareće uši na knjizi koje su fotokopirane ili skenirane, a to će Allan Foster uvijek smatrati kao korisno. Ovakva vrsta rezonovanja može odvesti daleko. Ako je istina da svaki primjerak, ako se uzme pojedinačno, postoji u drugoj biblioteci, jedna takva kolekcija ima izuzetnu vrijednost u činjenici da su ponovo prikupljene knjige koje su njeega interesirale. Tim više, što se stare knjige vrlo često mogu razlikovati jedne od drugih, a te razlike čak i minimalne, pobuđuju posebnu pažnju za svaki primjerak. U ovom slučaju, magareće uši i zabilješke Newton-su nezamjenjive. Fotokopija to ne može zamijeniti. To je isto kao kad bi John Fauvel koji je odgovaran za Nacionalnu galeriju prodao slike, a izlagao razglednice...

Peta stvar je: kako i kome je prodana Turner kolekcija? U tome je Allan Foster kategoričan: kolekcija i posebno *"With Turner"* je prodana kao cjelina, privatnom kolekcionaru koji će ih sačuvati u Velikoj Britaniji i gdje će uvijek biti pristupačne. Rješenje ove očajne odluke se moglo naći da su engleske javne biblioteke bile kontaktirane kako bi eventualno kupile kolekciju, i rečeno je da tobože to nisu prihvatile. Ali sve informacije koje su se mogle dobiti, posebno od Hugh Torrens-a, govore da nijedan drugi univerzitet nije bio konsultovan. Bibliotekari Biblioteke Bodleian-a, Univerzitetske biblioteke u Cambridge-u ili Biblioteke Trinity College-a (David McKitterick) tvrde da nisu bili konsultovani... Jer, dodaju oni, u ovom slučaju, učinili bi sve da dođu do potrebne sume novca.

Prodaja je izgleda bila organizovana od tri lokalne biblioteke koje su tražile kupca sposobnog da uloži potrebnu sumu za kupovinu čitave kolekcije. Njihov izbor je bio Simon Finch, trgovac knjigama u Londonu koji je imao odgovarajuća finansijska

sredstva za ovu vrstu transakcije. Izgleda da se ovaj trgovac nije ponašao kao privatni kolekcionar. Jer, Simon Finch je već počeo prodavati ono što je sada postalo njegova kolekcija. Upitan o ovome, Allan Foster mi je odgovorio da knjige koje je Finch prodao ne mogu biti iz Keelea, jer ove knjige nisu bile prodate trgovcu. Nažalost dijalog gluvih... Neshvatljiva je stvar da jedan drugi londonski trgovac starim knjigama, čije ime Hugh Torrens zna, ali koji želi da to ostane tajna, je rekao da je bio na procjeni kolekcije prije nego se prodala Finch-u ali nije uspio da vidi dobijene ponude, mada je najviša bila ona od Finch-a. Prema njegovoj procjeni, samo tri knjige su vrijedile pola miliona funti.

Koliki je to zaista iznos, kad je to šesti dio od onoga što se zna, a prodate su dvije kolekcije? U Keele-u je ustanovljeno da su kolekcije prodate za milion funti, za sumu koja se čini vrlo visoka. Realno posmatrano ova prodaja je zaključena za cijenu koja je očito niža od vrijednosti kolekcija. O vrednovanju kolekcije Allan Foster mi je odgovorio: *"Što se tiče vrijednosti ove kolekcije ja mogu spavati mirno. "Općenito, kaže on, knjige su stare, u lošem su stanju i ne vrijede mnogo: javnom prodajom knjigu po knjigu univerzitet ne bi mogao dobiti milion funti"*. Zaista, prodaja putem javne licitacije ne bi ništa donijela Keele-u, jer bi se takvom prodajom manje dobilo, a ovakav način prodaje jednostavno bi bila loša reklama za ovakav vandal-ski čin. Allan Foster pridodaje, da je svaka druga procjena smješna i da ima priča da u sredinama koje trguju starim knjigama, privatni kolekcionar bi to platio vrlo skupo. Može se takođe posumljati u ovu tvrdnju. A istina je da je kupovina starih knjiga nekome "došla glave" sredinom devedestih godina. Tada su posebno stare znanstvene knjige bile u modi,

ako se tako može reći: njihova cijena je pokazivala izuzetan rast. Njihova pojava na tržištu je uticala da se jave mnogobrojni kupci, posebno vlasnici firmi koje se bave informatikom i Internetom, koji su brzo stekli bogatstvo, pa se počeli interesovati za stare znanstvene knjige i spremni su platiti bilo koju cijenu.

U jednom intervju u Times-u iz juna mjeseca, Simon Finch će izjaviti da su prva izdanja djela, Copernic-a, Gallile-a, i Newton-a bila posebno tražena. On je vidio takođe jedan primjerak prvog izdanja djela *Principia* od Newton-a koje se prodavalo kod Christie-a u New York-u 16. juna 1998. po cijeni od 300.000 USA dolara što iznosi 185.000 funti sterlinga, a što bi bilo više za 20% od prodaje cijele Turner kolekcije... (ovaj primjerak je bio u biblioteci pok. Haskell Norman-a). To objašnjava i krađu jednog primjerka prvog i rijetkog izdanja *De revolutionibus orbium coelestium* od Nikole Kopernika koje je procijenjeno na 240.000 USA dolara, prošlog 24. novembra u biblioteci Poljske akademije znanosti u Krakovu, prema "jednom privatnom veoma savjesnom kolekcionar". Kopija rukopisa Arhimeda iz X. stoljeća kupljena je za 2,2 miliona dolara prošlog oktobra od Simon Finch-a.

Knjige iz kolekcije Turner počinju se prodavati. Bill Kalush je kupio primjerak djela *Arthemik*, što je dokazano, jer knjiga ima suhi žig biblioteke iz Keelea. Simon Finch je tražio dozvolu za izvoz nekih knjiga: prema britanskom zakonu knjige kao vrsta autorskog djela se mogu izvoziti ako im je vrijednost najviše do 39.600 funti. U katalogu iz januara 1999. od Simon Finch-a *Rare Books* predlaže se prodaja jednog izdanja Copernica iz 1566. za 15.000 funti koje se pojavilo bez sumnje u Keele-u: u opisu je zaista napomenuto da dvije stranice koje nedostaju potiču

od jednog drugog primjerka, a takav je slučaj sa primjerkom iz Keele-a. Upitan ponovo o ovoj misteriji, Allan Foster je izjavio da nema "nove informacije koje bi mogle rasvijetliti ovu aferu". Sam Simon Finch kome sam ja (autor teksta) poslao dva E-mail, nije odgovorio na moja pitanja.

"Za preziranje", "nemoralno", "skandalozno", "sramotno": sve su ovo kvalifikacije koje je koristio znanstveni svijet iz Velike Britanije da bi izrazio svoj gnjev, i da bi se uskoro uključili mnogobrojni drugi znanstvenici iz čitavog svijeta, pišući u časopisima čija to nije prvenstvena uloga, kao što je *Physics Today*. Britanska biblioteka je tražila da joj se vrati subvencije od 10.000 funti i dobila je isplatu.

Tako je ova afera okončana...

Post scriptum

Britanska biblioteka je vratila novac javno, krajem decembra 1999., a tekst pisma koje je došlo na univerzitet u Keele-u je objavljen ("Library joins Keele criticism" od Tony Tysome, *The Times Hugher*, Decembar 24/31, 1999, pp 5). Brian Lang direktor Britanske biblioteke pisao je Janet Finch-u, vice kancelaru Keele-a (koja nije u srodstvu sa trgovcem knjigama istog prezimena). On kritikuje zaključak Komiteta za reviziju unutar univerziteta Keele koji je potvrdio legalnu prodaju, da "je Keele postupio pošteno" i da nije bilo očigledno da cijena nije korektna. Brian Lang je tvrdio suprotno da je Komitet za reviziju propustio prava pitanja. Prodajući Turner kolekciju trgovcu Simon Finch-u, bez da je osigurao da ona ostane u Velikoj Britaniji i da ne bude raspršena, a Univerzitet Keele je gledao sa prezirom na volju donatora. Prema tome za "sebičnu akciju prodaje jednog poklona" Keele "može da snosi ozbiljnu krivicu za atmosferu povjerenja koja mora postojati da bi

omogućila poklone drugim institucijama". Prema Brian Lang-u, revizija nije označila za otpis sve na univerzitetu. Posebno, Britanska biblioteka je bila "preneražena", da nije bila konsultovana o projektu prodaje. Komitet za reviziju, dodaje Brian Lang, ne potsjeća na činjenicu da je Britanska biblioteka bila primorana da zahtijeva povrat subvencije od 10.000 funti koja je data Keele-u za Turner kolekciju. Lang zaključuje ovim rječima: "Ja vjerujem da se stalo postavljaju pitanja o prodaji prema kojoj se Keele nije ponašao na način koji se u pravilu očekivao da obavijesti odgovorne institucije". I na kraju nekoliko riječi od Simon-a Finch-a kupca knjiga. U istom broju časopisa *Times Hugher* on tvrdi da je Turner kolekcija bila "čuvana" i "korištena". Knjige koje su je sačinjavale, prema njemu, vrlo lako su duplikati i "većina kolekcije je prodato i raspršeno". Kolekcija ne zaslužuje sve ove kontraverze. On pobija u drugom dijelu da je prodao nekoliko rijetkih knjiga Paul Allen-u. Za one koji ga ne poznaju, Paul Allen je bio prvi partner Bill-a Gates-a u Microsoft-u. On sada radi u Silicon Valley-u, i između ostalih aktivnosti ima web stranicu fatbrain.com (<http://fatbarin.com>) koja ima podnaslov: Zašto veliki umovi treba da zahvale zakonu. "On je amater, ali veliki sakupljač starih znanstvenih knjige. Simon Finch završava tvrdeći da većina knjiga iz Turner kolekcije su još u njegovom vlasništvu. Najbolje bi ih bilo prodati zajedno nekom kupcu, ostale se već prodaju onima koji ih hoće - čak i nastavnom osoblju iz Keele-a (sic).

Francois Lapellerie
Prevela:
Neda Ćukac

OBVESTILA

V knjižnici Otona Župančiča se je nabralo kar precej izločenega gradiva. Vabimo Vas, da nas obiščete in si izberete tisto, kar v vaši knjižnici potrebujete. Skladišče se nahaja na Kongresnem trgu 14a v Ljubljani. Oglasite se Vesni Trobec, vodji matične službe, na tel. št. 01/425-94-36, da se dogovorimo za dan in uro vašega obiska.

Vesna Trobec

PRILOGE

1. V *prvi prilogi* objavljamo **pregled dela splošnoizobraževalnih knjižnic v letu 1999**, ki ga je pripravila *dr. Silva Novljan*, svetovalka za splošnoizobraževalne knjižnice v Državni matični službi za knjižničarstvo.
2. V *drugi prilogi* objavljamo obvestilo o sedmi mednarodni konferenci **Interlending & Document Supply**, ki jo organizirata Narodna in univerzitetna knjižnica in IFLA Office for International Lending. Konferenca na temo **Providing access through cooperation**, bo potekala od *1. - 5. oktobra 2001 v Ljubljani*.

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE V LETU 1999

Silva Novljan

1. Organiziranost knjižnic

- Knjižnična mreža

60 osrednjih knjižnic (upravnih enot) deluje na območju 193 občin. Upravne enote vodijo evidenco delovanja o 299 izposojevališčih. Povezujejo jih v mrežo, ki jo sestavlja 60 upravnih enot, ki so hkrati izposojevališča, 230 njihovih krajevnih knjižnic in 9 bibliobusov. Bibliobusi imajo skupaj 585 postajališč v 549 krajih, knjižnice pa so 153 krajev oskrbovale tudi s premičnimi zbirkami.

Skupaj 1.037 izposojevalnih mest pa ne zadovoljuje potreb po dostopnosti knjižničnega gradiva, saj poročajo knjižnice o najmanj 99 krajih, kjer bi bilo potrebno po njihovi oceni organizirati stalno izposojevališče. Nekatere knjižnice so uvedle tudi izposojno na dom in po pošti.

2. Prostor, računalniška oprema in katalogi

- Prostor

Vse knjižnice imajo skupaj 52.364 m², kar predstavlja v povprečju 26,35 m² za 1000 prebivalcev, stalnemu izposojevališču pa je bilo namenjenih v povprečju 180 m².

- Računalniška oprema

Računalnika mesta za uporabnike: V izposojevališčih je skupaj 311 računalniških mest za uporabnike, v povprečju je 1,04 računalniških mest v enem izposojevališču ali 0,16 mesta za 1000 prebivalcev.

Uporabnikom je na voljo v osrednjih knjižnicah in njihovih izposojevališčih, razvrščenih po regijah (območja, na katerih opravljajo knjižnice določene naloge, npr. domoznanstvo, s sodelovanjem), naslednje število računalnikov in mest za dostopnost do interneta:

- Celjska regija (11 osrednjih knjižnic): 35 računalnikov, 16 mest za internet,
- Dolenjska (9 osrednjih knjižnic): 26 računalnikov, 9 mest za uporabnike,
- Gorenjska regija (5 osrednjih knjižnic): 26 računalnikov, 13 mest za internet,
- Goriška (4 osrednje knjižnice): 20 računalnikov, 5 mest za internet,
- Koroška (4 osrednje knjižnice): 23 računalnikov, 6 mest za internet.
- Obalnodravska regija (6 osrednjih knjižnic): 15 računalnikov, 5 mest za internet,
- Osrednja Slovenija (12 osrednjih knjižnic): 111 računalnikov, 60 mest za internet,
- Prekmurska (2 osrednji knjižnici): 11 računalnikov, 2 mesti za internet,
- Spodnje Podravje (2 osrednji knjižnici): 14 računalnikov, 2 mesti za internet,
- Štajerska regija (5 osrednjih knjižnic): 30 računalnikov, 14 mest za internet,

- Katalogi

Vzajemni katalog je dostopen v 170 izposojevališčih, 176 izposojevališč pa ima že računalniški lokalni katalog. 220 izposojevališč ima abecedni imenski katalog, 85 katalog. Knjižnice so v COBIB prispevale 38.470 bibliografskih zapisov, prevzele pa 298.785 zapisov.

3. Knjižnično gradivo

- Knjižnična zbirka

Gradivo	Število enot	%
Knjige	6.604.778	92,36
Serijske publikacije	192.506	2,69
Neknjižno gradivo	353.642	4,95
SKUPAJ	7.150.926	100

Povprečno število enot knjižničnega gradiva za enega prebivalca je 3,6 ali 360 za 1000 prebivalcev.

- Prirast knjižničnega gradiva

Gradivo	Število enot	%
Knjige	382.537	86,92
Serijske publikacije	21.456	4,88
Neknjižno gradivo	36.084	8,20
SKUPAJ	440.077	100

Povprečno število novih enot knjižničnega gradiva za enega prebivalca je 0,22 ali 220 za 1000 prebivalcev.

Pridobljenih je bilo 216.220 naslovov. Naslov se je nabavil v 2,03 izvodih.

Način pridobivanja knjižničnega gradiva:

Nakup:	362.855 enot
Obvezni izvod:	31.604 enot
Zamena:	2.429 enot
Dar:	43.189 enot

4. Knjižnični delavci

V knjižnicah je zaposlenih 643,35 strokovnih delavcev: 159,9 delavcev si je strokovno znanje pridobilo s formalnim šolanjem iz knjižničarstva, 483,45 pa je izučenih knjižničarjev. V knjižnicah je zaposlenih še 200,8 upravnih, tehničnih delavcev in manipulantov.

V vseh knjižnicah je redno zaposlenih 844,15 knjižničnih delavcev.

Za 1000 prebivalcev je 0,32 knjižničarskega (strokovnega) delavca. 1 redno zaposlen knjižnični delavec je namenjen 2.355 prebivalcem.

5. Finančna ocena

Knjižnice so pridobile povprečno 3.082 SIT za prebivalca (2.379 SIT brez sredstev za investicije), za člana pa 10.264 SIT (7.923 SIT brez investicij). Strošek izposojene enote knjižničnega gradiva je 366 SIT (283 SIT brez investicij).

Ena kupljena enota knjižničnega gradiva je stala 3.535 SIT, pridobljena pa 2.915 SIT.

Od skupnih sredstev je bilo porabljenih 20,94 za nakup knjižničnega gradiva, 20,84% za materialne stroške, 35,41% za plače in 22,81 za investicije. Lastni prihodek knjižnic znaša 12,21% celotnega prihodka.

6. Uporabniki

- Člani

Člani	Število članov
Mladina (do 15.leta starosti)	135.717
Odrasli	461.287
SKUPAJ	597.004 (30% prebivalcev)

Med člani je 32 odstotkov mladih do 15. leta starosti. Med 1000 prebivalci je 300 članov.

- Obiskovalci

%	Število obiskovalcev
93	6.638.857 obiskovalci knjižnice
7	476.124 obiskovalci prireditvev
100	7.114.981 obiskovalcev - SKUPAJ

V povprečju vsak prebivalec obišče knjižnico za uporaba knjižničnega gradiva ali zaradi udeležbe na prireditvah 0,00358 krat.

- Izposoja knjižničnega gradiva

Izposoja	Število enot
Na dom	13.750.016
V knjižnici	2.958.144
SKUPAJ	16.708.260

Član si je izposodil 28 enot. Obrat knjižnične zbirke je bil 2,3-kraten.

V povprečju je bilo 1000 prebivalcem izposojenih 8.408 enot knjižničnega gradiva. 1 knjižničarski delavec je v povprečju izposodil 25.971 enot knjižničnega gradiva, en knjižnični pa 19.793 enote.

- Prireditve

Knjižnice so imele 11.976 prireditvev. Na eni prireditvi je bilo v povprečju 40 obiskovalcev.

Opombe:

- Poročilo je nastalo na osnovi podatkov, ki jih je z izpolnjenim vprašalnikom posredovalo 60 osrednjih splošnoizobraževalnih knjižnic, upravnih enot (zadnji vprašalnik je bil vrnjen 28.7.1999).
- Primerjave so narejene na število prebivalcev z dne 31.12.1999 (Urad za statistiko Republike Slovenije): 1.987.755.

1. Povprečje nekaterih značilnosti splošnoizobraževalnih knjižnic

značilnosti	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
število obiskov člana v knjižnici	10	13	13	13	12	12,5	13,6	13,9	13,5	11,91
število enot knjižničnega gradiva na prebivalca	2,4	2,5	2,8	2,9	3	3,2	3,3	3,4	3,4	3,60
število izposojenih enot na člana	25	28	31	29	28	30	31,6	33	34	28
število izposojenih enot na prebivalca	4	5	6	6	6	6	6,8	7,2	7,8	8,4
število izposojenih enot na obiskovalca	2	2,2	2,5	2,3	3	2,4	2,5	2,5	2,7	2,3
število prireditvev	106	118	145	166	176	154	149	158	177	199
število obiskovalcev 1 prireditve	31	28	39	32	34	37	44	45	36	40
sredstva za knjižnico na prebivalca (v SIT)	-	202	586	899	1.221	1.470	1.740	1.995	2.422	3.082
strošek 1 izposojene knjige (v SIT)	30,89 DIN	43	103	154	203	250	257	277	307	366

Opomba: Za izračun povprečij smo upoštevali 60 osrednjih knjižnic

2. Delovni pogoji in uporaba knjižnic

leto	prostor m ² število/ indeks	Knjižnično gradivo temeljna zaloga število/ indeks	prirast število/ indeks	zaposleni število/ indeks	članstvo število/ indeks	obisk število/ indeks	izposoja število/ indeks	od tega medknjižnični število/ indeks	izposoja na 1 strokovnega delavca število/ indeks	prireditve število/ indeks
1990	45.101 100	5.248.421 100	307.085 100	653 100	313.518 100	3.436.509 100	7.935.763 100	4.886 100	14.750 100	6.338 100
1991	47.288 105	5.427.770 103	290.856 95	682 104	335.538 107	4.408.273 128	9.248.381 117	3.659 75	16.391 111	7.096 112
1992	49.233 109	5.612.685 107	265.669 87	684 105	365.888 117	4.750.860 138	11.273.888 142	4.163 85	19.624 133	8.686 137
1993	51.093 113	5.780.399 110	260.367 85	712 109	396.607 126	4.970.539 145	11.674.656 147	5.729 117	19.701 134	9.966 157
1994	51.823 115	5.992.856 114	288.118 94	740 113	421.005 134	5.164.094 150	11.979.754 151	6.429 132	19.312 131	10.562 167
1995	52.500 116	6.323.488 120	333.231 109	754 115	427.159 136	5.352.099 156	12.819.394 162	7.690 157	20.303 138	9.269 146
1996	52.277 116	6.503.684 124	359.364 117	768 118	426.103 136	5.778.010 168	13.439.257 169	10.032 205	21.152 143	8.948 141
1997	53.105 118	6.753.274 124	372.506 121	786 120	441.968 141	6.153.186 179	14.379.834 181	10.872 220	22.225 151	9515 150
1998	52.352 116	6.761.030 129	399.446 130	775 119	463.652 148	6.250.428 182	15.600.436 197	170*	26.553 180	10.635 168
1999	52.364 116	7.150.926 136	440.077 143	844 129	597.004 190	7.114.981 207	16.725.867 211	12.583 258	25.998 176	11.976 189

* šteta je samo medbibliotečna izposoja v tujino

Interlending & Document Supply

An International Conference

**1-5 October 2001
Ljubljana, Slovenia**

Seventh Conference organised jointly by the National and University Library,
Ljubljana and the IFLA Office for
International Lending

Theme: Providing access through co-operation

Co-operation with other players has always been crucial to effective interlibrary loan and document supply. Traditional partners in resource sharing have always been other libraries, and more recently, commercial document suppliers. Increasingly, however, the boundaries between traditional interlibrary loan and commercial electronic access are becoming less defined, and the work of the ILL department brings it into contact with a range of other players: publishers, of course, but also rights organisations, library consortia, and developers of technical systems and services. In other areas, the services offered by the ILL department may overlap with those offered by archives, book distributors or repository libraries.

The seventh International Conference on Interlending & Document Supply aims to explore the links between ILL and other providers of access to published documents. Trends in resource-sharing in both developed and developing countries will be explored, with the aim of building new links, removing barriers, and strengthening existing networks.

The venue for the Conference will be Ljubljana, which offers excellent conference and tourist facilities, while retaining the warmth and charm of a small town. Outside the city, the Alps are just one hour's drive away, and coastal resorts within easy reach too.

To receive further information, including the Call for Papers and registration details, complete the tear-off slip and send it to the address below.

~~~~~
INDICATION OF INTEREST FORM

Name: .....

Address: .....

.....

Fax: .....

E-mail: .....

**Office for
International
Lending**

All enquiries to IFLA Office for International Lending,
c/o The British Library
Boston Spa, Wetherby, West Yorkshire LS23 7BQ,
United Kingdom
Tel: +44 (0) 1937 546254 Fax: +44 (0) 1937 546478
E-mail: ifla@bl.uk